

Daniela Andreescu

Sub Pomul de scortişoară

M E D I T A Ț I I

Prefață de Ion Bogdan Lefter

EDITURA HERALD

CUPRINS

Prefață	6
Cuvânt înainte	14
Ghid de lectură	17
LA ÎNCEPUT	27
TRIADE	31
Sub Pomul de scorțișoară	33
Tăcerea cuvântului	36
Despre tăcere și ascultare	38
Dresorul	51
Libertatea pierdută	53
Despre libertate și eliberare	54
Când iubesc nițel	59
Iubirea în sine	61
Despre iubiri	62

Durerea sărată	67
Suferința noastră cea de toate zilele	69
Despre suferințe	72
Scrisoarea	79
Îți scriu	81
Despre sine	82
Visul vorbelor	87
Dincolo de cuvinte	89
Despre Da și Nu	90
Închipuiri fără chip	95
Exerciții de vedere	97
Despre ne-iertare	99
Ploaia prafului de zâne	103
Cum ar fi	105
Despre tine	106
Domnișoara Coșmarî	117
Coșmarul unei nopți de vis	120
Despre dorințe	121

SOLO	127
Urme pe zăpadă	129
Glis	131
Apus	133
Mâncând pe peron	135
Astrualbastru	137
Rețeta pentru drum	139
Viața în cuvinte	141
Jocul respirațiilor	145
Capetele lumii	149
DUET	151
Numele	152
Gondrag	156
ÎNCHEIERE	165
Despre autoare	168

Prefață

Texte pentru autocunoaștere

Danand, autoarea neobișnuitei, bizarei, seducătoarei cărți de debut *The Gift of Now* (Editura Herald, 2011), devine, la a doua sa ispravă editorială, Daniela Andreescu. Pentru început, folosisese un apelativ contras, deci „încifrat”, lipind trei litere din prenume cu trei din numele de familie, „ascunzându-se” astfel; acum își asumă integral identitatea reală. Are — se va vedea de îndată — și de ce.

E vorba despre o autoare foarte specială, cum rareori se întâmplă să ne iasă în cale. Regula o fac — se știe — lansările grăbite, la prima junețe: începi să scrii și vrei să te afirmi iute-iute! În ce-o privește, Daniela Andreescu s-a decis să publice cărți nu la prima, ci la a doua tinerețe, după ce viața ei luase, în urmă cu câțiva ani, un curs nou. Abandonând o lungă carieră de diplomatie culturală, ea s-a consacrat unei meserii de cu totul altă factură, în care, din roțiță într-un mecanism, îți asumi — dimpotrivă — independența deplină a personalității și îi înveți și pe alții s-o facă: se ocupă de „comunicare și relații interumane”, practică „terapii complementare”, susține „cursuri și ateliere de dezvoltare personală, meditație și mindfulness”, adică „deplinătate mentală” (ceea ce în românește sună... ciudat!). Reflecția asupra ființei proprii,

căutarea liniștii interioare, autoconstrucția eului sunt astăzi foarte la modă, și în lumea largă, și la noi, drept care proiectele de gen au proliferat. Există și o producție editorială complementară, de manuale și îndrumare „terapeutice”, însă Daniela Andreescu nu ne oferă așa ceva: cărțile ei sunt mostre practice de „lucru cu sine”, de travaliu asupra conștiinței și — simt nevoia să adaug — asupra conștiinței, abia astfel jucând și rol de ghid însoțitor pentru alții. Pentru noi, cititorii, adică.

Parcurgând drumul către sine însăși și ajutându-i și pe alții s-o facă, Daniela Andreescu se „dezvăluie” — deci — în trepte: doar pe jumătate în prima etapă, pentru ca apoi, în cea secundă, și mai departe pe traseu, să se arate complet la față, la noua ei față. Detaliu semnificativ: o face acum, în *Sub Pomul de scorțișoară*, în românește, după ce în *The Gift of Now* folosise limba engleză.

Nu doar autoarea, ci și cărțile sunt cât se poate de speciale. Prima alternanță de texte și imagini, într-un montaj foarte elegant: notații intelectuale sau literare, reflecții existențiale sau „sapiențiale”; și desene, tablouri, fotografii. Toate — modalități de explorare a lumii din jur și a psihicului propriu, a gândirii, a sensibilității, a echilibrelor și dezechilibrelor interioare (în căutarea — firește — a celor dintâi). Calmă în gesticulații, de fapt impetuoasă ca propunere „pluridiscursivă”, *The Gift of Now* păstra

— totuși — limba străină ca pe un paravan de discreție, de nemărturisită pudoare.

Procentajul de desfășurare vizuală scade mult în *Sub Pomul de Scorțișoară*: constatăm și acum că Danand/Daniela Andreescu desenează, pictează, fotografiază, însă imaginile nu fac parte din montajul general, ci doar însoțesc paginile de deschidere ale secțiunilor din sumar și ale „triadelor” din zona centrală; plus, pe copertă, un tablou cu una dintre temele plastice predilecte ale autoarei: un arbore — stilizat, dar nu simplificat, cu o coroană minuțios ramificată și cu încă una vizibilă sub pământul colorat albastru, ca marea, „reflexie” a supra-teranului în abisul „de dincolo”. Să fie însuși „Pomul Cunoașterii”?! Sau cel „de scorțișoară”, considerat cândva — și el — „Pom al Vieții”?

În schimb, textul se extinde și devine discurs dominant. În fond și la urma urmei, oricât de mare ar fi diversitatea limbajelor la care putem recurge pentru explorarea gândirii și a simțirii noastre, cel verbal nu-și poate pierde locul privilegiat în comunicare. Drept care și cartea se apropie încă mai mult de... literatură, nu-i așa?! Daniela Andreescu nu e de acord decât pe sfert: avertizează din start, din *Cuvântul înainte*, că ne oferă „un ansamblu de cuvinte și imagini, un ghid de meditație menit să îndrume lucrul cu sine” și nu „o carte de texte literare, poezii, eseuri și ilustrații”; dar acceptă imediat, în *Ghidul de lectură*, că „unele scrieri vor apărea ca poezii”, chiar dacă „rolul lor aici nu ține de literatură”. Vom vedea pe măsură ce citim!

În afara textelor de explicații liminare, *Sub Pomul de scorțișoară* are trei secțiuni: una a *Triadelor*, cea mai amplă, cu texte mai ales versificate, dar și cu secvențe eseistice sau cu indicații de terapie mentală; apoi un set de poeme scurte, sub genericul *Solo*; și un *Duet*, tandem de mici narațiuni fabulistice. Totul așezat sub semn ludic, între o terțină care proclamă în deschidere că „La început/ a fost/ jocul...” (*La început*) și o cortină finală care reia ideea în perspectiva destinului și sub semnul copacului-mirodenie din titlul cărții: „În mână ai jocul./ Viața./ Sub Pomul de scorțișoară,/ Tăcerea ta...” (*Încheiere*).

Triadele sunt seturi de texte, nouă la număr, deci 3 x 3, asamblate după următoarea regulă aproximativă: un prim poem lansează o temă anume, foarte generală și de relevanță psihică (tăcerea și ascultarea, libertatea, iubirea, durerea...), un al doilea revine contrapunctic, iar secvența terță explică sau problematizează în enunțuri mai reflexive și mai speculative, eseizante sau chiar teoretizante. Zonele mai — totuși! — „literare”, „lirice”, merg pe o linie poematică simplă dar subtilă, de aspect improvizat, ca de consemnare rapidă a vieții cotidiene sau de transcriere a fluxului mental, cu asociații mai mult ori mai puțin spontane, de o mare limpezime aparentă, fără frazări sofisticate, fără eforturi stilistice, deși sunt vizibile procedeele poetice, însă din game ușoare, nu din panopliile grele. Sofisticările se insinuează pe parcurs: corespondențe, simetrii, conversii de la o scară de semnificație la alta, recte de la scara mică a notației la cea mare a planetei, apoi cosmică, de la detaliul concret la relevanța amplă, general-existențială sau filozofică. Exemplele

se găsesc la tot pasul în carte. De cele mai multe ori versificația e liberă și albă, dar apar cu oarecare frecvență și rimele, lejere, presărate ici și colo, când ritmul enunțurilor le cer. Uneori, inițiativa e preluată de mecanica eufoniilor „naive”, în piese mai „săltărețe”, folclorizante ori vag-eminesciene. Peste tot — un reconfortant aer de înțelepciune senină, completat în secvențele finale ale „triadelor” de concluzii pe tonuri varii: interogative, aforistice, până la limbajul „științific” al domeniului „dezvoltării personale”. În două locuri sunt incluse și teste și chestionare la temele respective. Ultimele două tripticuri au un aspect mai ficțional, cu personaje în consecință: un bărbat pierdut într-un soi de piață sau de talcioc fantast și Domnișoara Coșmari, cu accent marcat pe i-ul final, cu o atmosferă nu atât terifiantă, cât calm-onirică și de anamneză personală (copilărie, figura mamei, replicile ei).

Cele nouă poeme scurte din *Solo* (tot nouă!) creionează grațios mici situații privite din unghiuri surprinzătoare, cu personificări producătoare de năstrușnicii și paradoxuri, debușând spre tonul de pildă înțeleaptă. Jocul dintre astru, alb și albastru rezzonează cu arta combinatorie a lui Șerban Foarță (de pildă dintr-un mai vechi poem al său cu pești „galbaștri” și „maroși”). Bineînțeles, eventualele raportări la repere propriu-zis scriitoricești „nu sunt în chestie”, căci autoarea ne-a prevenit: ea n-ar scrie poezie, cartea n-ar trebui citită ca literatură ș.a.m.d.

Iar în *Duet* — două poeme-parabole, ambele cu pretexte „nominaliste”. În primul, intitulat chiar *Numele*, două flori de pe o pajiște de poveste, împrejmuată de „gardul făcut din creioane colorate lipite cu miere”, stau de vorbă despre cum li se adresează lumea din jur, spunându-le Amelie și Melanie, deși... nu le cheamă așa, fiindcă n-au deloc nume. Prima, albă, tânără și ingenuă, își caută unul potrivit, pe când a doua, neagră, bătrână și lămurită într-ale vieții, crede că nu e nevoie de așa ceva. De fapt, esențială se va dovedi revelația denumirii, care, paradoxal, nici nu se mai concretizează într-o vocabulă efectivă, rămânând la stadiul de senzație intensă a autocunoașterii. Nu întâmplător, momentul e însoțit, în finalul poemului, de o sugestie a morții, căci pe pajiște apare... un cosaș care culcă iarba și florile la pământ, dezvăluind orizontul ca pe „o lumină clară”... Protagonistul celei de-a doua piese a *Duetului* va purta, el, un nume, și ce nume!: Gondrag, anagramă a „dragonului”. Ocupațiunea lui e de basm oriental: pocitania păzește „comoara din peșteră”, compusă din „nestematele înțelepciunii lumii”. Ascunzătoarea are — însă — un regim aparte, fiind vorba despre peștera „cea care este în fiecare dintre noi”. Subtilități ale autocunoașterii, ale „dezvoltării personale”. Narațiunea în versuri avansează către momentul în care Gondrag, cam ca Prințul fericit, descoperă că poate împărți bogăția tuturor celor în nevoie, de unde sugestia utopică a unei lumi a fericirii generalizate.

Să fie sau să nu fie asta literatură?! Delimitările Danielei Andreescu o feresc — ziceam — de exigențele criticii profesioniste, după cum nici lumea artelor vizuale n-are de ce să se teamă de concurența desenatoarei, pictoriței și fotografei care pianotează fără complexe și fără restricții pe atari extinse game multiartistice. Departate de competitivitatea orgolioasă a meseriilor creative, autoarea noastră țintește doar „ameliorarea mentală” și „sănătatea spirituală” a celor care o pot asculta la cursurile și în stagiile specializate, dar... și citindu-i cărțile: literare sau neliterare, artistice-neartistice, profund reflexive, dacă nu filozofice până la capăt, oricum expresive și pline de miez, încântătoare...

Ion Bogdan Lefter

Ghid de lectură

Cum ieșim din rutina intelectual-emoțională care, de cele mai multe ori fără să ne dăm seama, ne stăpânește gândurile, sentimentele, acțiunile? Cum depășim prejudecățile, tendințele automate, credințele care ne blochează? Cum facem să ne extindem conștiința și viziunea spre interior și către exterior, astfel încât tot ceea ce apare minții să poată fi o cauză pentru fericire, în beneficiul nostru și al celorlalți?

Acordați-vă răgazul de a explora abilitatea minții de a fi cu mult mai flexibilă decât am fost învățați să credem că este. Descoperiți cum lărgirea viziunii despre sine și despre viață poate aduce în mod natural un plus de echilibru și mai multă seninătate în trăirea evenimentelor de zi cu zi. Dirijând în mod conștient atenția, cu intenționalitate, fără judecată, în prezent, trăiți experiența propriei creativități în sensul unei percepți într-o mai mare măsură liberă de condiționări și convenții, literare sau de alt fel.

Repere generale

Cheia pentru a pătrunde în universul propus de ansamblul cărții este să parcurgeți acest volum ascultându-l: ca pe o compoziție muzicală, care, în locul notelor, oferă gânduri, senzații și emoții, în tonalități, registre și ritmuri care, precum viața, construiesc trăiri inedite sau banale, previzibile sau surprinzătoare.

Însoțindu-vă mintea de-a lungul acestor meditații în cuvinte, imagini, și tăceri, cu relaxare și curiozitate, veți putea exersa atenția și capacitatea minții de a se adapta la contexte, de a căuta, găsi și depăși sensuri, eventual a co-crea. Poate că lectura va părea pe alocuri solicitantă. Ca într-o sală de fitness unde mergem pentru prima oară și exersând mușchii obosim, la fel este solicitat și „mușchiul atenției” atunci când părăsim obișnuințele „pe pilot automat” și exersăm abilitatea de a ne lărgi conștiința. Relaxați atenția, priviți-vă în tăcere mintea.

Unele scrieri vor apărea ca poezii. Rolul lor aici nu ține de literatură. Le puteți percepe ca jocuri de liniștire a atenției, prin mici incursiuni uneori în tonalitățile versurilor copilăriei, alteori în abstracțiuni ale maturității. Ascultați textele ca acorduri în care sunetul ideii apare din fragmente uneori disonante, alteori oferă o mică oază pentru odihna minții sau acompaniază imagini consonante ori stridente.

Repere. Triade

De ce poezia sau stilul poetic sunt „bune pentru creier”? Cercetări recente arată că activități intelectuale precum citirea sau scrierea de poezii pot fi extrem de folositoare la menținerea acuității mentale, la declanșarea mecanismelor care susțin creativitatea - și nu doar în zona numită artistică, ci și în viața de zi cu zi, în găsirea de soluții noi la probleme curente -, la stimularea aceluiași părți ale creierului care

devin active atunci când suntem nevoiți să ieșim din cutia strâmtă a experiențelor proprii. Prin natura lor, poeziile ne obligă să intrăm mai profund în propria interioritate pentru a discerne intențiile autorului. În același timp, lectura lor poate fi un exercițiu de extindere a conștiinței, implicând o constantă dirijare a atenției către „gândirea despre gândire” și deschiderea către noi perspective.

Poezia poate fi un act involuntar, prin care — simplificând - emisfera dreaptă a creierului „vorbește” celei stângi, cum spune Sean Haldane, profesor la Universitatea din Oxford, neuropsiholog și poet. Sau poate deveni un act voluntar în măsura în care dobândim abilitatea de a accesa și participa conștient la „jocul emisferelor” în spațiul global al conștiinței. Incitantă este și perspectiva propusă de Semir Zeki, profesor de neuroestetică la University College din Londra, care sugerează că „artistul este într-un fel un cercetător în domeniul neuroștiinței, care explorează potențialul și capacitățile creierului, deși cu alte instrumente”,

Temele propuse de fiecare triadă - tăcere, libertate, suferință, iubire... - sunt tratate în trei tonalități stilistice și intelectual-emoționale diferite. Ascultați-le ca pe o muzică ghidând introspecția. Observați modul în care apare gândirea și emoționalitatea pe ecranul minții. Simțiți asemănările și diferențele în trăirile asociate subiectului propus de fiecare triadă, discerneți modurile în care construiți sensurile în funcție de registrul în care apare tema.